

סוכן שב"כ הפועל בתוך מסגרת ימנית קיצונית, חושף התארגנות לאומנית ומביא למעצר "חבריו". נשמע מוכר, לא?

אלא מה, במהלך שהותו במסגרת, הוא נוקט פעולות נוספות שלא היו במסגרת פעילותו החשאית.

זהו סיפור הנע בין בוגדנות לנאמנות, זרות וחברות. וסימן נוסף לשאלה הנצחית: "מי אויב ומי ידיד?"

הסוכן

גדלתי בבית הרוס. אבי היה אדם חולני. מאז שהיכרתי אותו, התרגלתי לראותו במיטה או בבית חולים. אימי נשאה בעול הבית, והקשיים שעברו עליה – גרמו לה להיות אישה מרירה ולא קלה. כיום, כשאני יודע מה עבר עליה ובאילו התמודדויות היא עמדה, אני מעריך אותה מאד.

אבל אז, נעתי בין אמא קשוחה, לאבא חלש ולא מורגש. מובן שזה לא הוסיף במיוחד לעיצוב הנפשי ולשמחת החיים שלי. הייתי ילד דחוי ועצוב, וגדלתי לנער עם בעיות חברתיות ונטיות להסתגרות.

כיוון שהגעתי מבית מסורתי, נכנסתי למסגרת דתית לאומית (לא ישיבת הסדר), שהוקמה על ידי אדם ידוע מאד. הישיבה נחשבת כישיבה ימנית קיצונית. אני חושב שהשם הזה יצא בגלל האיש שהקים אותה, ומתוך הנחה שהבחורים שבאים ללמוד שם – כנראה קיצונים כמותו. אבל זה לא היה מדויק. אני, למשל, הגעתי לשם כי זה היה המקום היחיד שהסכים לקבל אותי.

מדובר במסגרת שלומדים בה בחורים מעטים. ואם הייתי בודד לפני שהגעתי אליה, נעשיתי בודד עוד יותר בתוכה. למעשה, היה שם אוסף של בודדים שלא קיימו קשר חברי זה עם זה.

שקעתי שם. פשוט שקעתי. אישית ונפשית. חשתי עזוב ובודד, ולמעשה איבדתי את רצון החיים שלי. היו ימים של עצב ודיכאון, בהם התפללתי לה' שייקח אותי. הלב שלי היה נשרף בתוכי, ופשוט לא יכולתי להמשיך לסבול. הבדידות הרגה אותי. הפחד מהעתיד ייסר אותי וגרם לי סבל כל יתואר.

בגלל מצבי הרוח שלי, נותרתי לבד בחדר. איש לא רצה להתגורר איתי. הלכתי ושקעתי בעולם שכולו שינה ודיכאון.

יום אחד מגיע אליי לחדר בחור חדש, בשם יאיר. "אמרו לי שיש לי כאן מקום," אמר. משכתי בכתפיי באדישות, והוא התמקם על המיטה האחרת.

במשך כמה ימים ראיתי אותו רק בצהריים ובלילה. הוא השתתף בתפילות, בלימודים ובארוחות, ואני כמובן, נשארתי בחדר. היתה זו התקופה הקשה ביותר של הדיכאון שלי.

בוקר אחד, אני מתעורר בערך בשעה 12:00 ורואה ליד המיטה ארוחת בוקר: לחם, ביצה קשה, תה וסלט. לא נגעתי בזה (באותם ימים כמעט ולא הכנסתי אוכל אל פי).

יאיר הגיע בערך בשעה 13:00, ושאל מדוע אני אוכל. אמרתי לו שאיני רעב. הוא לקח את המגש המלא ויצא מן החדר. לאחר 10 דקות הופיע עם ארוחת צהריים.

"אתה חייב לאכול," אמר לי. מתוך אי נעימות נגסתי כמה נגיסות בשניצל ובפירה, וחזרתי לישון. כשהתעוררתי בערך בשעה 16:00, המגש כבר לא היה שם.

בזמן ארוחת הערב, הוא הגיע שוב והניח לפניי מגש. הוא לא ניסה לשכנע אותי לאכול. פשוט ישב על כיסא וקרא ספר כלשהו.

הדאגה שלו מאד נגעה לליבי. למרות חולשתי הנפשית. שאלתי לשמו והודיתי לו. כאשר ראה שאני פונה אליו, אמר לי: "תראה, אני לא רוצה להתערב לך בחיים, אבל אולי כדאי שתטפל בעצמך. אל תשאיר ככה את המצב."

אמרתי לו שאני לא רואה שום תקווה לשיפור המצב. מבלי לשים לב מצאתי את עצמי שקוע איתו בשיחה.

יאיר התגלה כפסיכולוג ממש. הוא ירד לשורשי הבעיה שלי, ניתח אותה, הבין לליבי, ואפילו הצדיק את תחושותיי. עזר לי מאד, שמישהו מבין אותי ולא מאשים אותי במצבי. הוא ניתח באוזניי את השפעות הילדות שלי על הנפש, ונתן לי להבין כי אותם הדברים שפגעו בי - הם אלה היכולים לבנות אותי, אם אשכיל להתגבר עליהם ולהשלים איתם. הוא לא היה סתם בחור, הוא היה חצי פסיכולוג.

אחרי כמה שיחות נפש, הוא הצליח להוציא אותי מהמיטה, בחזרה אל ספסל הלימודים, ובמקביל שכנע אותי להתחיל טיפול פסיכולוגי. ניסיתי להתחמק מזה. המילה "פסיכולוג" הפחידה אותי, אבל הלכתי. במבט לאחור - אני חושב שהלכתי נגד רצוני, ומשום שהוא רצה. כזו השפעה היתה לו עליי.

מהר מאד הבחינו גם אחרים באישיות של הבחור המקסים הזה, ותוך חודש אחד הפך יאיר להיות כעין מנהיג ואיש סוד של כולם. ציפיתי שהוא יעבור מחדרי, כדי להצטרף לבחורים חברותיים יותר, אך הוא לא העלה על דעתו לעשות זאת. החדר שלנו הפך למוקד עלייה לרגל של בחורים שרצו להתייעץ ולשוחח איתו. מבלי משים, מצאתי את עצמי במרכז החברה. בין השאר, משום שהוא חיבר אותי להרכב בחורים ושיחות שנערכו בחדר.

מצב רוחי השתפר ללא היכר. סוף סוף חשתי רצוי ומלא עניין. הטיפול הפסיכולוגי גם הוא עשה את שלו. למדתי להשתחרר מהשפעות העבר

ולהמריא בכוחות עצמיים, במקום לשקוע ברחמים עצמיים (זו אחת ההגדרות של הפסיכולוג).

בעצה אחת עם הפסיכולוג ורבני הישיבה, התחלתי, במקביל ללימודים בישיבה, ללמד בבית ספר יסודי. שם ראיתי הצלחה רבה, וניתן לומר שהשתקמתי.

קשריי עם יאיר הלכו והתחזקו. הזמנתי אותו לביתי, והוא הגיע – על אף שבאמת לא היה מה לעשות בבית הקודר שלי. הוא עצמו לא הזמין אותי לביתו. פעם אזורתי אומץ ושאלתי אותו על כך, ספק בבדיחות הדעת ספק בטריוניה, והוא ענה לי בלי להתבלבל: "חכה, עוד לא הגיע הזמן".

יום אחד פשטו כוחות משטרה ושב"כ על הישיבה, ועצרו עשרה בחורים, בחשד להתארגנות מחתרתית נגד ערבים. הם הגיעו עם רשימות מלאות ומיקום חדרים מדוייק. הם הגיעו לחדר שלי ועצרו את יאיר. הם ידעו בדיוק היכן הוא ישן, ואפילו לא ניסו להעיר אותי. תוך שלוש דקות היו הבחורים על הניידות, והישיבה על הרגליים.

השתררה בהלה נוראה. מה שהפחיד יותר מכל, היה המידע המדוייק של אנשי השב"כ. הם ידעו בדיוק באיזו מיטה ישן כל אחד. היתה להם מפה עם מספרי החדרים, תרשים מיטותיהם של כל אחד מאלה שרצו לעצור. היה ברור שמישהו מבפנים הלשין.

כולם חשדו כולם.

למחרת, כשבאתי לחדר האוכל, הרגשתי משהו מוזר. ראיתי שכולם מתרחקים ממני. בהתחלה חשבתי שנדמה לי, אך הפנים של כולם אמרו חשד.

כשחזרתי לחדר, גיליתי שמישהו פיזר לי את החפצים. הבנתי שחושדים בי שאני הבוגד.

הלכתי אל חבריי ושאלתי מה הם רוצים ממני, אך הם נמנעו מלענות לי. הרגשתי שאני מתמוטט. הלכתי לאחד מרבני הישיבה, וגם הוא התחמק ממני. שאלתי אותו מה עם "החושד בכשרים לוקה בגופו". הוא ענה לי: "אף אחד לא אמר שחושדים בך." בקיצור, התחמק.

הבנתי שמהשוו נסגר עליי, ואני לא יכול אפילו להוכיח את חפותי. לקראת הערב התחלתי להבין שפשוט מסוכן בשבילי להישאר באיזור.

ההצלה שלי הגיעה מכיוון בלתי צפוי. בלילה השני הגיעה שוב המשטרה ועצרה אותי יחד עם עוד בחור, שהיה בין אלה שהחשידו אותי.

הגענו למתקן חקירות, ושם התחילו לחקור אותי על כל מיני דברים שלא היה לי שום מושג בקשר אליהם. השתדלתי לענות את האמת. הם שאלו הרבה על יאיר, ואני רק שיבחתי אותו ואמרתי שלא ראיתי שום פעילות מוזרה מצידו.

באישון לילה, הם הובילו אותי בביזיון, תוך כדי צעקות ומכות לתאי המעצר, שם נכלאו כל הבחורים מהישיבה. כולם ראו את התנהגותם כלפיי והחלו לצעוק על החוקרים.

אני דווקא שמחתי על כל מכה, משום שהיא ניקתה אותי מחשד. הוכנסתי לאחד מהתאים. היה שם עציר נוסף – יאיר.

התחלתי לשאול אותו מה קרה ובמה חושדים בנו, אך הוא סימן לי שאשתוק. לאחר מכן רשם לי פתק: "תשתוק. פשוט אל תדבר כלום ותצא מזה."

כמה ימים הייתי עצור יחד עם כולם. לאחר מכן שוחררו שבעה מבינינו, ללא הגשת כתבי אישום, וארבעה נוספים נעצרו עד תום ההליכים, והוגשו נגדם כתבי אישום על פעולות ותכנון פעולות נגד ערבים.

ורק אחד לא שוחרר, אך גם לא הוגש נגדו שום כתב אישום. הוא פשוט נעלם כאילו בלעתו האדמה, ויותר לא ראינו אותו או פגשנו אותו מעולם.

היה זה יאיר - חבר החדר שלי.

בהתחלה חשבנו שאולי העלימו או כלאו אותו ללא משפט. הרי הכל ניתן להאמין עליהם. אך מידיעות שהגיעו מארבעת העצורים, היה ברור שיאיר, הבחור המקסים הזה שחי בתוכנו, למד איתנו, ישן איתנו, ושאותו אהבנו באמת ובתמים - היה סוכן שב"כ, שהושתל אצלנו בישיבה כדי לעקוב אחד התארגנויות אסורות.

קשה לתאר כמה כעסנו עליו ועל השב"כ. לא רק בגלל שארבעה מחברינו נעצרו, אלא בגלל ששברו אצלנו את המושג "חברות". מה שהם עשו לא יימחה מליבנו לעולם. איש מבינינו לא יאמין עוד בחבר. יאיר היה כל מה שחבר צריך להיות - והוא התגלה כבוגד.

בתחילה כעסתי גם אני וקיללתי בליבי את יאיר. אבל אחרי כמה ימים, פתאום חשתי איזו תחושה, שבתחילה גירשתי אותה בכעס ובפחד, אך היא לא הרפתה ממני. חשתי געגועים אליו. איני יכול להסביר מדוע. ככל שחשבתי עליו, היכרתי בעובדה שהבחור הזה - בוגד או לא - הציל את החיים שלי. הוא הוציא אותי מתוך הדיכאון העמוק בו הייתי שרוי, גרם לי להאמין בעצמי, ובעצם בנה אותי מהיסוד. ככל שחשבתי על כך, גבר התסכול שלי. מצד אחד, כעסתי איך בן אדם יכול להיות צבוע שכזה. אך מצד שני, היכרתי בעובדה, שהוא התעניין בי, לא בתוקף תפקידו, אלא במטרה לעזור לי.

הגעתי למסקנה, שהוא "סידר" גם את המעצר שלי, במטרה לנקות אותי מכל חשד. דמיינתי אותו אומר לחבריו בשב"כ: "יש איזה בחור שיכול

לסבול מכל העניין. תעשו טובה, תעצרו אותו כדי להוריד ממנו את החשדות." וזה ממש חימם את ליבי.

התחלתי לשחזר את התנהגותו כלפיי, והגעתי למסקנה שאני צריך לעשות הפרדה, בין הדברים הרעים שעולל לכמה מחבריי, לבין התנהגותו הנאצלת כלפיי. לא העזתי לשתף את חבריי במחשבות שלי. מה עוד שרוח של חשדנות החלה לשרור בין הבחורים, דבר שהוביל לתחלופה בישיבה, כאשר אינך יודע מי לך - מי לצריך.

חשבתי על כך, שהנזק שגרם יאיר, לא התבטא רק כלפי אותם בחורים שקיבלו עונשים קלים יחסית, אלא באוירה החשדנית שיצר, שמנעה יכולת התאגדות נוספת בישיבה.

עברו שמונה שנים מאז. אני נשוי, אב לארבעה, ומתגורר מעבר לקו הירוק. אינני קשור לישיבה ההיא עוד. במהלך השנים, הלכה הכרת הטובה שלי כלפיו והתגברה עד מאד. גם את מעשיו הרעים, אני מסביר בכך שפעל מתוך מניע אידאולוגי, כדי למנוע התלקחויות על רקע לאומני. אני יודע שאיש מחבריי לישיבה לא יסכים למחשבות האלה, אך איני יכול שלא לסנגר עליו.

גם כיום, אחרי כל כך הרבה שנים, עולות דמעות בעיניי כאשר אני נזכר בו. כואב לי שנעלם מחיי, כואב לי שהוא בוודאי חושב שאני כועס עליו או שונא אותו. הייתי רוצה לפגוש אותו פעם אחת ויחידה, אפילו בלי לדעת את שמו האמיתי, ולומר לו: "תודה על כל מה שעשית למעני. תודה על התפקיד שמילאת כל כך במסירות, מתוך ליבך הטוב. התפקיד עליו לא שילמו לך בשב"כ."

כעת, כשאני כותב את המילה הזו - "שב"כ" - אני יודע היטב שלא אפגוש אותו לעולם.

